

Sammanfattning

I denna rapport presenteras uppgifter om dryckesvanor i den vuxna befolkningen och hur konsumtionsmönstren förändrats sedan första hälften av 2000-talet. Resultaten bygger på telefonintervjuer med riksrepresentativa urval av 17–84-åringar. Av resultaten framgår bland annat att närmare 4 av 5 i den vuxna befolkningen dricker under en 30-dagars-period. Alkoholkonsumtion är vanligast under fredagar och lördagar. Närmare fyra gånger så många drack exempelvis en lördag jämfört med en måndag under 2018. Likaså varierar konsumtionen under året. Störst är den under sommarmånaderna. Jämfört med november exempelvis dricks det 50 % mer under juli månad. Jämnast konsumtionen sett till såväl månader som veckodagar har personer i den äldsta åldersgruppen (65–84 år).

I genomsnitt konsumeras alkohol under 5,2 dagar på en trettiodagarsperiod. Ingen ökning av antalet dryckestillfällen har skett sedan 2004. Unga (17–29 år) dricker mera sällan medan äldre (65–85 år) dricker oftast (4,1 jämfört med 6,0 gånger per månad). Berusningskonsumtion (s.k. ”intensivkonsumtion”) förekommer å andra sidan fyra gånger så ofta bland de yngsta i jämförelse med de äldsta. När unga väl dricker intensivkonsumerar de vid cirka vart 3:e tillfälle jämfört med närmare vart 20:e för 65–84-åringarna. Yngre dricker alltså mera sällan men desto mer berusningsorienterat. Över tid har intensivkonsumtionen minskat, främst på grund av nedgångar bland personer under 50 år. Att intensivkonsumtionen minskar är förstås positivt ur ett skadehänseende, i synnerhet vad gäller sociala skador.

Den totala alkoholförbrukningen har ökat i den äldsta åldersgruppen, särskilt för kvinnor, samtidigt som den minskat bland övriga åldersgrupper. Sammantaget har detta lett till att totalkonsumtionen sjunkit under perioden. Nedgången är störst för män under 50 år och detta har lett till att könsskillnaderna minskat. Samtidigt är konsumtionen trots allt fortfarande större i den åldersgrupp bland männen som dricker minst (65–84-åringar) jämfört med den åldersgrupp bland kvinnor som dricker mest (17–29-åringar).

Även ålderskillnaderna har minskat. Detta beror huvudsakligen på att yngres konsumtion sjunkit, men även på att äldres har ökat. Dagens unga dricker alltså mindre volymer än vid undersökningens början och konsumtionstoppen infaller numera vid 23–24-års ålder istället för i 19–20-årsåldern. Att konsumtionen ökat i gruppen 65–84 år beror på att tidigare generationer med mera återhållsamma alkoholvanor ersatts med nya generationer med mera omfattande vanor. Ökningen beror således inte på att konsumtion stigit med ökande ålder, tvärtom avtar den i regel när personer uppnår högre åldrar.

Ibland hävdas att alkoholvanorna i Sverige blivit mer kontinentala. Undersökningen ger dock inget stöd för att vardagsdrickandet skulle ha blivit mera utbrett sedan 00-talets mitt. Däremot kan det ses som en förändring i kontinental riktning att dryckestillfällena i minskande mån innefattar intensivkonsumtion, liksom att alkoholkonsumtion blivit jämnare fördelad mellan kön och åldersgrupper.

Slutligen kan det konstateras att konsumenter av smugglad alkohol och hemtillverkad sprit har mer omfattande alkoholvanor än övriga konsumenter. Detta förklaras delvis av att det främst är yngre respektive män som dricker alkohol med sådant ursprung, men även av att denna grupp, oavsett ålder och kön, i högre grad tenderar att söka sig till sådana källor.